

DESPEKT (30) *sb m*

despekt (29), **despet** (1); despekt : despet *PaprUp* (1 : 1).

-k- (25), -c- (4).

Oba e jasne.

sg N despekt (2). ◇ *G* despektu (4). ◇ *A* despekt (10). ◇ *I* despektem (2); -em (1), -(e)m (1). ◇ *pl N* despekty (4). ◇ *G* despektów (3); -ów (1), -(o)w (2). ◇ *A* despekty (3). ◇ *I* despektami (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

Obraza, zniewaga, obelga, krzywda moralna; contumelia, conuitium, damnnum, dedecus, dehonestamentum, facinus in fama, flagitium, iactura, ignominia, indignitas, labecula, labes, macula, nota, opprobramentum, opprobrium, probrum, turpitude Cn [despectus – na dół patrzanie, też wzgardzenie Mącz 405c; – wejrzenie, wzgarda Calep; pojrzenie; wzgarda, wzgardzenie, pogardzenie – despectus Cn] (30) : deŹpekt [!] taki co Bogá obraża PaprPan Ff4v; [Wirginiusz] obaczył dzyewkę fwą płaczący/ Obłąpił iá całował frodze żáluący/ DeŹpektu co iá potkał PaprPan Gg3; TEn kiedy HiŹpánią wzyął z mocy Rzymiánom/ Zdáło fie to zá deŹpekt wielki onym pánom. PaprPan Hh3, B, Ff3; NiemObr 130; Azas to niebel deŹpeth Polakom od Pana PaprUp K3; ActReg 27; Obáč. NieznoŹne deŹpekty bogá w przysiégách PolŹkich. PowodPr 48 marg, 53 [3 r.]; IużeŹmy názbýt pełni fŹkody/ z deŹpektámi. SzarzRyt B2v.

Zwroty: »despekty czynić; naczynić się despektow« [szyk zmienny] (2; 1): Y w złey fławie ná potym ná wieki fłyniemy. Czyniác wielkie deŹpekty náwŹzem Pánu fwemu RejWiz 193; PaprUp L4; OrzJan 54.

»despekt oddać« = zrewanzować się zniewagą (2): A máiác fprawiedliwą teŹeŹcie wygráli/ Y deŹpekt fwoy hárdzinom znácznieŹcie oddáli. PaprPan Ff4, F.

»despektu pomŹcić, pomsta« [szyk zmienny] (1 : 1): Witołd záraz z woyŹkami począł fię gotowác/ Chcąc fię deŹpectu pomŹcić y fŹkod powetowác StryjKron 517; PowodPr 44.

»zamilzczeć despektu« (1): PrzypátrzywŹŹy fie pilnie oŹobie káŹdego/ Zámilczáby nieborak deŹpektu wielkiego PaprPan Aa2.

Szeregi: »despekty, (i) krzywdy« [szyk 1 : 1] (2): Diar 66; Przyczyná tego iáfna iefŹ/ iŹ te deŹpekty y krzywdy/ w fługách iego/ sfáły fie lámemu Bogu PowodPr 24.

»z despektem i obelŹeniem« (1): GDy fie fkarŹyli Pręłáci y Pánowie Wielkiéy PolŹki/ iŹ z nieiákim deŹpektem y obelŹeniem [cum quodam despectu et levitate JanStat 628] ich do tego czáfu StároŹtowie PoznánŹcy gléytowné lifty/ kmiecióm ich/ y poddánym zwykli dáwác SarnStat 157.

»z uszczypkim a despektem« (1): ma fie Dworzánin wiárowác/ áby go zá iádowitego/ á tego kthory nie vmie zátrefnowác áŹ z vfŹczypkim/ á deŹpektem czyim/ niemiano GórnDworz P6v.

WyraŹenie przyimkowe: »na despekt« (5): tákowi ludzie/ [...] dopuŹzczáią fie grzechow [...] iákoby zá niewolá/ á ná deŹpect fobie GórnDworz Ff4v; Oczko 4v; StryjKron 467; Táć iefŹ vfprawiedliwiáiąca wiára: ktorá odŹczepieńcy/ iákoby ná deŹpekt/ hiŹtoryálną zowá. WujNT 538; PowodPr 52.

Synonimy: mierziączka, nieczeŹć, nienawiŹć, niepoczciwoŹć, obelŹenie, pogardzenie, sromota, szpatnoŹć, wzgarda, wzgardzenie, zelŹywoŹć.